

Sizsiz Olmaz **Var** mısınız?

Daha Hızlı **Değişiyoruz**

SHÇEK

**Küreselleşen Dünyada;
Sosyal Hizmetlerin Konumu
Hedefleri ve Geleceği**

SEMPOZYUM **SUNUM**
KİTABI

T.C.
BAŞBAKANLIK
SOSYAL HİZMETLER ve
ÇOCUK ESİRGEME KURUMU

NİSAN 2006 / ANTALYA

İÇİNDEKİLER

SÖZEL BİLDİRİLER	1
ANABABALARIN ÇOCUK YETİŞTİRMEYE İLİŞKİN TUTUMLARI VE BİLGİ DÜZEYLERİ İLE 11-18 YAŞ GRUBU ÖĞRENCİLERİN KENDİLERİNİ DEĞERLENDİRMELERİ ARASINDAKİ İLİŞKİLERİN İNCELENMESİ.....	2
<i>DR. HALİS ÖZERK, PROF. DR. BİNNUR YEŞİLYAPRAK</i>	
ÇOCUKLARIN ANNE BABALARI TARAFINDAN TERKEDİLMELERİNİ VE KURUMLARA BIRAKILMALARINI NASIL ÖNLEYEBİLİRİZ?	4
<i>PROF.DR. NEŞE EROL(PH.D), DOÇ.DR. ZEYNEP ŞİMŞEK (PH.D)</i>	
TOPLUMSAL DUYARLILIK VE SOSYAL HİZMET " MODEL PROJE ÖRNEĞİ"	10
<i>BERRİN AKMAN, BANU YANGIN, YASEMİN USLUEL, EDA KARGI, TURGAY BAŞ, NİLGÜN ÇELEN, MURAT ŞANLI</i>	
ÖNLEYİCİ SOSYAL HİZMET ÇALIŞMALARINDA SİVİL TOPLUM KURULUŞLARININ ROLÜ VE DESTEĞİ.....	17
<i>ASSOCIATE PROF. OYA GÜNGÖRMÜŞ ÖZKARDEŞ</i>	
MADDE KULLANIMIYLA SAVAŞIMDA AİLE EĞİTİMİ YOLUYLA GENÇTEN GENÇE DESTEK PROJESİ.....	23
<i>GÜNGÖR TOPRAK ÇABUK, YRD. DOÇ.DR. SELMA ÖNCEL, DOÇ. DR. KADRİYE BULDUKOĞLU</i>	
TÜRKİYEDE UYGULANAN ANNE-BABA EĞİTİM PROGRAMLARI	29
<i>FATMA ÖZDOĞAN</i>	
BABA DESTEK PROGRAMI (BADEP) PROGRAM ADI: BABA DESTEK PROGRAMI (BADEP).....	36
TÜRKİYE'DE EVSİZLER SORUNU VE SOSYAL HİZMET.....	40
<i>ASSOC. PROF. VEDAT IŞIKHAN</i>	
ALMAN ÇOCUK VE GENÇLİK YARDIM KANUNU'NA GÖRE GENÇLİK YARDIMININ ÖNLEYİCİ HİZMETLERİ	48
<i>PROF. DR. EMİNE AKYÜZ</i>	
YASALARLA ÇOCUĞU NASIL KORURUZ?.....	58
<i>AV. TÜRKAY ASMA</i>	

EVLİLİK PROBLEMLERİ, SOSYAL VE FİZİKSEL ÇEVRE İLE ÇOCUK SAĞLIĞI ETKİLEŞİMİNDE SOSYAL HİZMETLERİN ÖNEMİ.....	67
<i>ASSOC. PROF. DR. M. METİN DONMA, PROF. DR. ORKİDE DONMA</i>	
AİLENİN KORUNMASI VE DESTEKLEMESİNDE VE AİLE İLE İLGİLİ SOSYAL HİZMETLERDE UYGULAMALI SOSYOLOJİNİN KATKI VE İŞLEVLERİ.....	74
<i>ASSOC.PROF. VEHBI BAŞER, PHD</i>	
GÖÇ EDEN AİLELERİN İLKOKULA GİDEN ÇOCUKLARININ SOSYAL UYUM VE BECERİLERİNİN İNCELEMESİ	76
<i>UZM. ŞEHNAZ CEYLAN, UZM. MÜNEVVER CAN YAŞAR, PROF. DR. ESRA ÖMEROĞLU, YRD. DOÇ. DR. ADALET KANDIR</i>	
AİLE VE TÜRKİYE DİYANET VAKFI, KADIN FAALİYETLERİ MERKEZİ.....	110
<i>AYŞE SUCU</i>	
ZİHİNSEL ENGELLİ ÇOCUKLARIN NİSONGER ÇOCUK DAVRANIŞ DEĞERLENDİRME FORMU'NA GÖRE İNCELENMESİ.....	114
<i>ÖĞR.GÖR.DR. ARZU YÜKSELEN, PROF.DR. PINAR BAYHAN</i>	
KORUNMAYA MUHTAÇ 12 – 36 AYLIK BEBEK VE ÇOCUKLARIN SOSYAL DUYGUSAL GELİŞİMLERİNİN SOSYAL DUYGUSAL DEĞERLENDİRME ARACININ ALT ÖLÇEKLERİNE GÖRE İNCELENMESİ	125
<i>DENİZ SOLAK, YARD.DOÇ.DR. ADALET KANDIR</i>	
ÜNİVERSİTELİ GENÇLERİN BAKIŞ AÇISIYLA “AİLE İÇİ SORUNLAR”	140
<i>ARŞ.GÖR.UZM.EDA KARGI, PROF.DR.BERRİN AKMAN</i>	
KORUNMAYA MUHTAÇ ÇOCUKLAR KAPSAMINDA YENİ BİR MODEL ÖNERİSİ: KORUYUCU OKUL (ELAZIĞ İLİ ÖRNEĞİ, TÜRKİYE).....	146
<i>YRD.DOÇ.DR. NURİYE SEMERCİ, PROF.DR. Y. CEMALETTİN ÇOPUROĞLU, YRD.DOÇ.DR. ÇETİN SEMERCİ, ARŞ.GÖR. ALİ SIRRI YILMAZ</i>	
TAM VE PARÇALANMIŞ AİLEYE SAHİP OLAN ÇOCUKLARIN DEPRESYON DÜZEYLERİNİN İNCELENMESİ	159
<i>PROF. DR. NERİMAN ARAL, ASSOC. PROF. DR. FİGEN GÜRİSOY, MA SC. HATİCE DİZMAN</i>	
ÜNİVERSİTE GENÇLİĞİNİN EVLİLİĞE HAZIRLIK İLE İLGİLİ DÜŞÜNCELERİNİN İNCELENMESİNE YÖNELİK BİR ARAŞTIRMA.....	174
<i>YRD.DOÇ.DR. HAVİSE GÜLEÇ, ÖĞR.GÖR. DİLFİRİZ CÖMERT, SHU. HÜSEYİN MEHMET BAYCIK</i>	

ERGENLİK DÖNEMİNDE ÇOCUĞU OLAN EBEVEYNLERİN AİLE ORTAMLARINI ALGILAMALARININ İNCELENMESİ.....	194
<i>ASSOC. PROF. DR. FIGEN GÜRSOY, RES. ASS. MÜDRIYE YILDIZ BIÇAKÇI</i>	
ANNE-BABALARIN OKUL ÖNCESİ EĞİTİM KURUMU SEÇİMLERİ ÜZERİNE ANNE-BABAYA İLİŞKİN ÇEŞİTLİ DEĞİŞKENLERİN ETKİSİNİN İNCELENMESİ.....	211
<i>DOÇ. DR. AYSEL KÖKSAL AKYOL, BİL. UZM. VUSLAT OĞUZ, NESRİN YILGIN</i>	
AİLE İÇİ İLETİŞİMDE TELEVİZYONUN ROLÜ.....	228
<i>ÖĞR. GÖR. ZEYNEP AYDIN YILMAZ</i>	
POSTER BİLDİRİLER.....	239
KÜRESELLEŞMENİN TÜRKİYE'DE YOKSUL AİLELERE YÖNELİK HİZMET SUNAN KURUMLARA YANSIMALARI.....	240
<i>DOÇ. DR. SONGÜL SALLAN GÜL, DOÇ. DR. HÜSEYİN GÜL</i>	
AİLE MAHKEMELERİNİN İŞLEYİŞİNDE UZMANLARIN ROLÜ.....	247
<i>ÖMER MAVİ, ASLI ÇERİ, GÜNGÖR TOPRAK ÇABUK</i>	
TÜRKİYE'DE SİĞİNCİLERE VE MÜLTECİLERE YÖNELİK SOSYAL HİZMETLER.....	255
<i>SOCIAL WORKER ÖNDER BETER</i>	
SOSYAL YAPILANDIRMACILIK VE SOSYAL HİZMET: NE ÇEŞİT BİR İLİŞKİ?.....	265
<i>FATİH ŞAHİN</i>	
SOSYAL POLİTAKALARDA TEMEL ÇÖZÜM ÜNİTESİ OLARAK AİLE.....	268
<i>SADIK GÜNEŞ</i>	
KRİZ, KRİZE MÜDEHALE VE KRİZ TERAPİ.....	278
<i>DR. UĞUR ÖZDEMİR</i>	
ÇOCUKLARA DOĞRU BESLENME ALIŞKANLIKLARI KAZANDIRMADA AİLENİN ROLÜ.....	285
<i>ARŞ. GÖR. DR. YASEMİN DEMİRCİOĞLU, PROF. DR. SIDIKA BULDUK</i>	
BOŞANMIŞ BİREYLERİN, BOŞANMAYA UYUM DÜZEYLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ.....	292
<i>UĞUR ÖZDEMİR, ARIF LAÇIN, TALİP YİĞİT, SEMRA SARUÇ, AYTEN KAYA KILIÇ</i>	

AİLE DEĞERLENDİRMEDE HARİTALAMA.....	302
<i>DR. UĞUR ÖZDEMİR</i>	
KÜRESELLEŞME SÜRECİNDE TOPLUM TEMELLİ BAKIM ANLAYIŞI VE SOSYAL HİZMET: TÜRKİYE ÖRNEĞİNDE BİR MODEL ÖNERİSİ.....	307
<i>ARŞ. GÖR. MEHMET ZAFER DANIŞ, SHU YASEMİN DANIŞ</i>	
AİLEYİ TEHDİT EDEN YENİ BİR TEHLİKE: SANAL İLİŞKİLER	322
<i>MEHMET KARACA</i>	
ÇOCUK VE ADOLESANLARDA GÖRÜLEN YEME BOZUKLUKLARININ PSIKOLOJİK YÖNDEN İNCELENMESİ.....	343
<i>ARŞ. GÖR. DR. AYŞE DİLEK ÖĞRETİR, ARŞ. GÖR. DR. YASEMİN DEMİRCİOĞLU ARŞ. GÖR. DR. NURCAN YABANCI</i>	
KÜRESEL RİSK TOPLUMUNDA SOSYAL HİZMETLERİN ÖNEMİ.....	355
<i>YRD.DOÇ.DR. VEHBİ BAYHAN</i>	
BOŞANMIŞ AİLEDEN GELEN ÇOCUKLAR ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA.....	361
<i>UĞUR ÖZDEMİR, ARİF LAÇİN, TALİP YİĞİT, SEMRA SARUÇ, AYTEN KAYA KILIÇ</i>	
AVRUPA BİRLİĞİNE UYUM SÜRECİNDE ÇIRAKLIK EĞİTİMİ: ÇALIŞAN ÇOCUKLAR.....	368
<i>DOÇ.DR. MEHMET TAŞPINAR</i>	
LÖSEMİ HASTASI OLAN ÇOCUĞA SAHİP ANNELERİN KAYGI DÜZEYLERİNİN İNCELENMESİ.....	384
<i>DR. AYHAN BABAROĞLU, DOÇ. DR. GÜLEN BARAN</i>	
HUZUREVİNDE KALAN YAŞLILARIN CİNSİYET FARKLILIKLARINA BAĞLI SOSYAL DIŞLANMA SÜREÇLERİ.....	396
<i>ELİF GÖKÇEARSLAN, BİLGE ÖNAL DÖLEK</i>	
KÜRESELLEŞME AİLE VE DEĞİŞEN ALIŞKANLIKLARIMIZ.....	400
<i>YRD. DOÇ. DR. SALİH ZEKİ GENÇ</i>	
KÜRESELLEŞME SÜRECİNİN AİLE BİRLİĞİNE ETKİLERİ (AİLE SOSYOLOJİSİ AÇISINDAN BİR DEĞERLENDİRME).....	401
<i>YRD. DOÇ. DR. YELDA SEVİM, SELİN ÜNAL</i>	
KÜRESELLEŞME BAĞLAMINDA TÜRKİYE'DE SOSYAL POLİTİKALARIN DÖNÜŞÜMÜ.....	403
<i>MEHMET FATİH AYSAN</i>	

KÜRESELLEŞME VE TASARRUF İLİŞKİSİ.....	414 RÜŞTÜ ILGAR
ENGELLİ BİREYLERDE SOSYAL KABULÜN ÖNEMİ BİR ÖRNEK OLAY.....	415
<i>DR. ALİ CİVELEK</i>	
KÜRESELLEŞEN DÜNYADA SOSYAL HİZMETLER VE ÇOCUK ESİRGEME KURUMLARINDA YARATICI DRAMANIN GEREKLİLİĞİ.....	416
<i>ÖĞR.GÖR. ARZU BAYINDIR</i>	
YABANCI BİLDİRİLER.....	420
INTERNATIONAL SOCIAL SERVICE: A WITNESS AND AN ACTOR IN THE SOCIAL DEVELOPMENT IN TODAY'S GLOBALIZING WORLD.....	421
<i>PROF. DR. RAINER FRANK</i>	
THE HAGUE CONVENTION OF 1996: A MAJOR IMPROVEMENT IN THE PROTECTION OF CHILDREN'S RIGHTS, AN OPPORTUNITY AND A PRIORITY FOR INTERNATIONAL SOCIAL SERVICE.....	429
<i>VINCENT FABER</i>	
INTERNATIONAL SOCIAL SERVICE COUNSELLING SERVICES TO CROSS-CULTURAL FAMILIES : "A TOOL FOR PREVENTATION".....	435
<i>CHRIS KONDOYAMI</i>	
THE REPRESENTATIVE OF THE CHILD IN THE GERMAN FAMILY COURT PROCEDURE.....	440
<i>INGRİD BAER</i>	
THE IMPORTANCE OF PROVIDING ALL THE PARTIES INVOLVED IN ADOPTION, I.E. THE ADOPTION TRIANGLE, WITH SOCIAL COUNSELLING.....	446
<i>HANS VAN HOOFF</i>	
PERMANENCY PLANNING IN INDONESIA POST DECEMBER 26, 2004 SOUTHEAST ASIA TSUNAMI.....	450
<i>JOANNE SELINSKE</i>	
PROTECTING CHILDREN WITHOUT PARENTAL CARE AT GLOBAL AND LOCAL LEVELS.....	463
<i>CHRISTINA BAGLIETTO</i>	
ISS UK – FAMILY REUNION PROJECT.....	470
<i>NADINE SCHMITT</i>	
CONFLICT MANAGEMENT - AN APPROACH TO INTERCOUNTRY FAMILY CONFLICTS?....	475
<i>SEBASTIAN REGITZ</i>	

THE INTERNATIONAL PARENTAL CHILD ABDUCTION SERVICE OF INTERNATIONAL SOCIAL SERVICE AUSTRALIAN BRANCH.....	478
<i>SANDRA DE SILVA</i>	
POST ADOPTION SERVICES IN HUNGARY.....	482
<i>JÚLIA ANDRÁSI DR.</i>	
INTERNATIONAL SOCIAL SERVICE, ITS ROLE IN THE CURRENT SOCIAL CONTEXT AND ITS FUTURE IN THE LIGHT OF THE EXPERIENCE OF THE ITALIAN BRANCH.....	484
<i>MRS CRISTIANA FABRETTI</i>	
IMPORTANCE OF PROTECTIVE AND PREVENTIVE SOCIAL SERVICES TO ELIMINATE DOMESTIC VIOLENCE IN AZERBAIJAN.....	494
<i>AYTAKIN HUSEYNLI</i>	
WE LIVE IN THE AGE OF THE REFUGEE, THAT IS.....	501
<i>LOUIS MINSTER</i>	
HOLLANDA DA GÖÇMENLERDE GÖRÜLEN AİLEVİ SORUNLAR VE BUNLARA SUNULAN SOSYAL HİZMETLER.....	505
<i>MURAT CAN</i>	
K.K.T.C 'DE SOSYAL HİZMETLERİN GELİŞİMİ:.....	509
<i>SIDIKA ÖZDOĞAN</i>	
ENGELLİ BİREYLERE SAHİP AİLELERİN TEMEL GEREKSİNİMLERİ İLE ENGELLİ BEREYLERE YÖNELİK POLİTİKALAR ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ.....	513
<i>ASSOC. PROF. MESUDE ATAY</i>	

SUNUŞ

Sosyal hizmetler; artan, değişen ve gün geçtikçe çeşitlilik arz eden sosyal sorunları en aza indirmek, bireylerin gelişimlerine ve toplumun değişen koşullarına uyum sağlamalarına destek olmak, sosyal bilinci geliştirmek, toplumdaki dezavantajlı kesimlere gereksinimleri doğrultusunda katkıda bulunmak gibi amaçlara sahiptir. Bu nedenlerle bir toplumun ağdaş bir görünüme kavuşmasında önemli rol ve işleve sahip olan sosyal hizmetlerin geliştirilmesi her toplum için büyük bir öneme sahip bulunmaktadır.

Yine Sosyal hizmetlerin önem taşıyan amaçlarından biri de, insan haklarını güvence altına almaktır. Eşitlik, güvenlik, özgürlük, bütün insanların bedensel bütünlüğü ve insanlık onuru konusundaki hak ve prensiplerin tüm toplum için de uygulanmasının acil bir gereklilik olduğu gerçeğinden hareketle hizmet veren Bakanlığıma bağlı Sosyal Hizmetler ve ocuk Esirgeme Kurumu'nun çok önemli görevleri vardır.

Dünyada ve ülkemizde yaşanan hızlı değişimler sonucunda meydana gelen ve toplumsal yaşamı son derece olumsuz bir şekilde etkileyen köyden kente göç, beraberinde; nüfus artışı, yoksulluk, gecekondulaşma gibi sorunların yoğunlaşmasına sebep olarak ülke kalkınmasına ket vurmaktadır. Tüm bunlar aile kurumunu derinden etkilemekte, var olan değerler sistemini altüst etmektedir.

Sosyal Hizmetler ve ocuk Esirgeme Kurumu; Sosyal devlet anlayışının gereklerini yerine getiren temel kurumlardan birisidir. ocuk, geç, kadın, zrl ve yaşlılarımıza sürekli koruma ve bakım hizmeti götüren Kurum ayrıca sosyal yardım, evlat edindirme ve koruyucu aile hizmetlerini de yürütmektedir.

Birinci Uluslararası Sosyal Hizmetler Sempozyumunun; yurt içi ve yurt dışından gelen katılımcıların sosyal hizmet alanındaki uygulamalarında farklı bakış açılarını ortaya koymaları, uygulamalarda yaşanan sorunlarını paylaşmaları ve çözüm önerilerini sunmaları açısından büyük yarar sağladığını düşünüyorum.

Birincisini düzenlediğimiz Uluslararası Sosyal Hizmetler Sempozyumu'nun; sosyal hizmetlerin daha etkili bir düzeye kavuşturulmasında önemli katkılar sağlayacağına olan inancımı ifade eder, bu yayımın faydalı olmasını diler hepinize saygı ve sevgilerimi sunarım.

Nimet ÇUBUKÇU

Devlet Bakanı

ÖNSÖZ

Küreselleşen dünyamızda özellikle iletişim ve teknoloji alanındaki gelişmeler bir yandan insanlara yeni imkanlar yaratırken diğer yandan yoksulların gelir dağılımındaki eşitsizlik gibi bir takım sorunların ortaya çıkmasına neden olmaktadır. Ekonomide yaşanan büyük değişimler tüm dünyada yoksulluğun gelir dağılımındaki eşitsizliği giderek arttırmaktadır. Yeni ekonomik uygulamalar küreselleşmenin etkisiyle ülkemizdeki var olan sorunların artmasına ve yeni sosyal sorunların ortaya çıkmasına neden olmaktadır. Bu olumsuzluktan etkilenenler başta çocuk olmak üzere kadın, yaşlı ve özürlü gruplardır.

Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğü özellikle dezavantajlı gruplar içerisinde yer alan çocuk, genç, kadın, yaşlı ve özürlü bireylere yönelik koruyucu, önleyici, eğitici, tedavi ve rehabilite edici hizmetleri sunmaktadır. Hizmet alanımıza giren tüm bireylerin kendi aile ve sosyal çevresinde bakımı ve desteklenmesi ana hedefimiz olup, korunmaya muhtaç çocuklar hizmetlerimizin temelini oluşturmaktadır.

Her türlü destek mekanizmalarına rağmen çocuğun aile ortamında bakımının sağlanamadığı durumlarda kuruluş bakım hizmeti verilmektedir. Bugüne kadar uygulanmış olan koğuş tipi bakım tarzının çocuklarımızın gelişiminde yarattığı olumsuz etkiler nedeniyle 8 ila 10 çocuğun kaldığı sevgi evleri modeli geliştirilmiştir. Kuruluşlarımızda standardizasyonun sağlanması amacıyla 8 çocuğa 1 bakıcı anne uygulaması başlatılmıştır. Sunulan hizmetin niteliğini artırmak amacıyla; hizmet alımı yoluyla sağlanan personelin çocuk gelişimi konusunda eğitim ya da sertifika almış kişiler arasından seçilmesine özen gösterilmiştir.

Sorunların ortaya çıkmadan önlenmesi amacıyla çağdaş sosyal hizmet politikaları bağlamında birey aile ve topluma yönelik sunduğumuz koruyucu-önleyici, eğitici-geliştirici, tedavi ve rehabilite edici hizmet modelleri uygulamasında daha etkili ve verimli olabilmesi için dünyadaki örnek uygulamaların paylaşılması büyük önem taşımaktadır.

Bu bağlamda uluslar arası katkı ve katılımı ilk defa düzenlenen bu sempozyumun sosyal hizmet alanında çalışan her bireyin bilgi ve bilinç düzeyini yükseltmesi dileği ile saygılar sunarım.

İsmail BARIŞ
Genel Müdür

BİLİM KURULU ÜYELERİ

Prof.Dr.Sevil ATAUZ
Prof.Dr.İlhan TOMANBAY
Prof.Dr.Aliye MAVİLİ AKTAŞ
Doç.Dr.Ayşen GÜRCAN

OTURUM BAŞKANLARI

1. Oturum Başkanı : Prof.Dr.Aliye MAVİLİ AKTAŞ
2. Oturum Başkanı : Prof.Dr.Sevil ATAUZ
3. Oturum Başkanı : Doç.Dr.Ayşen GÜRCAN
4. Oturum Başkanı : Prof.Dr.İlhan TOMANBAY
5. Oturum Başkanı : Prof.Dr.Sevil ATAUZ
6. Oturum Başkanı : Prof.Dr.Aliye MAVİLİ AKTAŞ
7. Oturum Başkanı : Doç.Dr.Ayşen GÜRCAN

Saygıdeğer Bilim Kurulu Üyelerine ve oturum başkanlarına desteklerinden ve çalışmalarından dolayı teşekkürü borç biliyor saygılarımızı sunuyoruz.

SÖZEL BİLDİRİLER

www.shcek.gov.tr

T.C.
BAŞBAKANLIK
SOSYAL HİZMETLER ve
ÇOCUK ESİRGEME KURUMU

ANNE-BABALARIN OKUL ÖNCESİ EĞİTİM KURUMU SEÇİMLERİ ÜZERİNE ANNE-BABAYA İLİŞKİN ÇEŞİTLİ DEĞİŞKENLERİN ETKİSİNİN İNCELENMESİ

Doç. Dr. Aysel KÖKSAL AKYOL*

Bil. Uzm. Vuslat OĞUZ*

Nesrin YILGIN*

Araştırma, anne-babaların okul öncesi eğitim kurumu seçimleri üzerinde anne-babaya ilişkin çeşitli değişkenlerin etkisinin incelenmesi amacı ile yapılmıştır. Araştırma örneklemine, Ankara il merkezinde 3-6 yaşlarındaki çocukları okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden 99 anne ve 51 baba alınmıştır. Araştırmada veri toplama aracı olarak anne-babalar ile ilgili soruların yer aldığı Genel Bilgi Formu ve fiziksel koşullar, eğitsel ortamlar, açık hava oyun alanları, personel ve program alt boyutları olan Okul Öncesi Eğitim Kurumu Seçimi Değerlendirme Formu kullanılmıştır. Araştırmada elde edilen verilerin değerlendirilmesi için T-testi, tek yönlü ANOVA ve Tukey testi kullanılmıştır. Araştırma sonucunda, anne-baba olma durumunun fiziksel koşullar ve açık hava oyun alanları üzerinde; anne öğrenim düzeyinin fiziksel koşullar, eğitsel ortamlar ve personel üzerinde; kurum bulma şeklinin ise eğitsel ortamlar üzerinde anlamlı bir farklılığa neden olduğu saptanmıştır Baba öğrenim düzeyinin ise okul öncesi eğitim kurumu seçimi üzerinde etkili olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Anne-baba, okul öncesi eğitim kurumu, seçim

GİRİŞ

Okul öncesi yıllar, çocukların fiziksel, sosyal, duygusal, psikomotor ve bilişsel gelişimlerinin en hızlı olduğu dönemdir. Çocuğun okul öncesi eğitim kurumuna devam etmesi bu gelişimlerini desteklemekte ve daha da hızlandırmaktadır. Okul öncesi eğitim kurumlarının temel işlevi, öncelikle çocuğun gelişimini desteklemek ve uygun ortamlar sağlayarak çocuğun yeteneklerini ortaya çıkarmak ve geliştirmektir. Fiziksel koşulları ve eğitim programı bakımından iyi hazırlanmış bir okul öncesi eğitim kurumunda çocuk, arkadaş ilişkileri kurmayı, birlikte işbirliği içinde olmayı ve sorumluluk almayı öğrenir (Demiriz vd., 2003).

İş ve ekonomik yaşamın getirdiği zorunluluklar, çalışan annelerin çocukları için okul öncesi eğitim kurumlarını zorunlu hale getirmiştir. Bilimsel gelişmelerin etkisi ile de okul öncesi eğitim oluşumunun zorunluluk kazanması, okul öncesi eğitimin önemini, değerini ve gereğini ortaya koymaktadır. Koç'un (1996) da belirttiği gibi, annelerin çalışma yaşamına girmeleri okul öncesi eğitim kurumuna olan gereksinimi arttırmıştır. Bunun yanı sıra, okul öncesi eğitimin önemini kavranmış olması nedeniyle çalışan annelerin yanı sıra çalışmayan, ev hanımı olan annelerin çocuklarının da okul öncesi eğitim kurumuna devam ettikleri dikkati çekmektedir.

Ebeveynler, çocuklarının gelişimi için gerekli ortam ve materyalleri sağlamada çaba gösterebilirler, çocukların sosyal çevrede akranlarıyla iletişimde bulunabilmeleri ve birtakım kazançlar edinebilmeleri için bilinçli ve sistemli olarak düzenlenmiş eğitim ortamlarına ihtiyaç duyulmaktadır. Ebeveynlerin çocuklarını yetiştirme konusunda sorumluluklarını okul öncesi eğitim kurumları ve eğitimcilerle paylaşmaları; okul öncesi eğitim kurumunda

* Ankara Üniversitesi Ev Ekonomisi Yüksek Okulu Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Bölümü

* Ankara Üniversitesi Ev Ekonomisi Yüksek Okulu Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Bölümü

* Ankara Üniversitesi Ev Ekonomisi Yüksek Okulu Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Bölümü

teknolojinin getirdiği olanaklardan yararlanılması çocukların gelişimlerini desteklemekte, ilgi ve gereksinimlerine daha etkili cevap verilebilmektedir (Metin vd., 1993).

Çocuğun eğitimi için en uygun okulu seçmek anne-baba için oldukça zordur. Aynı zamanda üzerinde en az düşünölen ve hazırlık yapılan konulardan biridir. Çocuğun okul öncesi eğitimden ne derece yararlanacağı anne-babaların okul öncesi eğitim kurumunu seçimiyle yakından ilgilidir.

Anne-babaların okul öncesi eğitim kurumu seçerken yeterli bilgiye sahip olmaları gerekmektedir. Ebeveynlerin okul öncesi eğitim kurumu seçimleriyle ilgili önemli sorumluluklarından birisi kurumun özelliklerini titizlikle incelemektir (Oktay, 1987; Küşin, 1991). Bunun için de seçim öncesi ve sırasında, ziyaret edilecek okul öncesi eğitim kurumundan randevu almak, ilk görüşmede çocuğu götürmemek ve planlı hareket edebilmek için bir soru listesi hazırlamak önem taşımaktadır (Erk ve Tanju, 1987; Koç, 1996).

Ebeveynlere seçimlerini yapmadan önce okul öncesi eğitim kurumlarının özellikleri hakkında bilgi sahibi olmaları ve bu özellikleri beklentilerine uygunluğu açısından değerlendirmeleri önerilmektedir (Gölender, 1993). Anne-babaların beklenti ve gereksinimlerini açık bir biçimde ortaya koymaları, çocuk gelişimi ve okul öncesi eğitimi hakkında bilgi sahibi olmaları, çocuğu ve okul öncesi eğitim kurumunu iyi tanımaları gerekmektedir.

Okul öncesi eğitim kurumunda ebeveynlerin okul öncesi eğitim kurumu seçimlerinde ilk dikkat ettikleri konu personel ve ücret olmakla beraber, okul öncesi eğitim kurumunun, sadece ailenin bütçesi değil, çocuğun ihtiyaçları ve yaşam koşulları ile de uyumlu olmasına özen gösterilmelidir (Hohman 1992).

Okul öncesi eğitim kurumları, çocukların çok yönlü gelişimlerini desteklemeyi ve onları hayata hazırlamayı amaçlamaktadır. Okul öncesi eğitim kurumlarının bu amaçları gerçekleştirebilecek fiziksel koşullara, eğitim ortamlarına, açık hava oyun alanlarına, personele ve programa sahip olmaları gerekmektedir. Çocuğun okul öncesi eğitimden etkili biçimde yararlanabilmesi, okul öncesi eğitim kurumu ile yakından ilgilidir (Köksal, 2002).

Okul öncesi eğitim kurumunda çocuğa verilen eğitimin niteliğini belirleyen öğelerden biri, kurumun fiziksel konumunun düzenlenme biçimi ve donatımıdır. Çocuğun çevreyi denetim altında tutma, özsaygı ve ait olma duyguları okulun ve eğitim ortamının düzenine göre biçimlenebilmektedir. İyi düzenlenmiş ve donatılmış bir ortam, çocukların aktif katılımcılar olmalarını sağlamaktadır. Eğitim ortamları düzenlenirken, fen ve doğa, evcilik, kitap, sanat, blok, müzik, kukla gibi köşelerin bulunmasına özen gösterilmelidir. Eğitim ortamlarında çocuklara sunulan materyaller güvenli ve sağlam, çocuğun tüm gelişim alanlarını destekleyici nitelikte ve kalitede olmalıdır. Okul öncesi eğitimin amaç ve hedeflerinin gerçekleştirilmesini sağlayacak eğitim ortamlarının planlanmasında yıllık plandan başlayarak ve birbirini kapsayacak biçimde günlük planlara, hatta bir etkinliğin planlanmasına kadar inilmekte ve uygulaması yapılmaktadır. Her plan sonunda belirlenen hedef ve hedef davranışların gerçekleştirilmesi durumu değerlendirilerek tespit edilmektedir. Okul öncesi eğitimde eğitim ortamının düzenlenmesinde öğretmenin rolü büyüktür. Öğretmen çocuğun öğrenmesi, araştırması ve incelemesi konusunda rehberlik etmelidir. Öğretmen öğrenmeyi kolaylaştırıcı ve özendirici bir ortam yaratmalıdır. (Büyökkaragöz, 1993; Demiriz vd., 2003; Oktay vd., 2003). Okul öncesi eğitim kurumlarında dikkat edilmesi gereken durumlardan birisi de kurumun açık hava oyun alanlarıdır. İyi planlanmış açık hava oyun alanları, plan yapma, sıra bekleme, paylaşma, öğretmenle ve arkadaşlarıyla konuşma ve ilişki kurmaya olanak vererek, çocukların sosyalleşmesini sağlamaktadır. Okul öncesi çocukları, açık alanlarda, keşfetme ve yaratma, yapma ve yıkma, nesnelerin nasıl ve niçin olduğunu öğrenme fırsatları elde etmektedirler. Bu nedenle, açık hava oyun alanları, çocuğu rahatlatmalı ve birçok etkinlikleri bu alanlarda yapmalarına fırsat tanıyacak şekilde planlanmalı ve çocukların risk alma, mücadele

etme yeteneklerini destekleyici, çok farklı oyunlar oynamalarını, çocukların bahçede bulunan araçları, malzemeleri kullanmasına izin verici nitelikte olmalıdır (Henniger, 1994; Yılmaz, 1994; Demiriz vd., 2003). Eğitim kurumlarında belirli zaman dilimleri içerisinde gerçekleştirilmek üzere belirlenen hedeflere yönelik olarak hazırlanan planlar eğitim programları olarak adlandırılmaktadır. Okul öncesi eğitim kurumlarında hazırlanan programın çocuğun yaşı, gelişim düzeyi, ilgi ve ihtiyaçları, bireysel farklılıkları ve çevre özellikleri dikkate alınarak ailenin de içinde bulundurulduğu esnek bir program olmasına özen gösterilmesi önemli bir faktördür. Program, çocuk için keşfetmeyi ve araştırmayı desteklemeli, çocuğun gelişimine uygun malzemeler içermelidir ve esnek, yeniliklere açık, problem çözme becerisini, olaylar arasındaki neden-sonuç ilişkisini kurmayı geliştirici hedefleri ve kazanılması beklenen hedef davranışları içermelidir (Genç, 1987; Büyükkaragöz, 1993; Zembat, 1999). Yaşamın en önemli yılları olan okul öncesi dönemde kullanılan eğitim programlarının çocuğun gelişimini desteklemeye yönelik olarak hazırlanması onların gelecekteki yaşamlarında daha başarılı olmalarında etkili olmaktadır. Okul öncesi eğitim programları aynı zamanda çocukların yaşantısında önemli bir öneme sahip olan ailelerin eğitime katılmalarına da fırsat vermelidir. Aile katılım çalışmaları ile anne ve babalar bir taraftan okulda verilen eğitim hakkında bilgilendirilirken bir taraftan da çocukların gelişim özellikleri, okul öncesi eğitim programları gibi konularda bilgilendirilerek çocukları üzerinde daha olumlu bir etkiye sahip olabilmektedirler (Wortham, 2002). Kaliteli bir okul öncesi eğitimde fiziksel koşullar, eğitsel ortamlar ve program ne kadar iyi olursa olsun amaca ulaşmada ve başarının sağlanmasında personel önemli bir yer tutmaktadır. Okul öncesi eğitim kurumlarında hangi kademede eğitim almış kişilerin sorumluluk alacakları kesin çizgilerle belirtilmesi gerekmektedir. Okul öncesi eğitim kurumlarında personel olarak okul öncesi eğitimi müdürü ve müdür yardımcısı, okul öncesi eğitimi öğretmeni, aşçı, hizmetli yer almalı; çocuk psikoloğu, sosyal hizmet uzmanı, beslenme uzmanı, çocuk gelişimi ve eğitimi uzmanı, çocuk doktoru vb. personelin ise okul öncesi eğitim kurumlarına belirli zaman aralıklarıyla ve gerek duyuldukça hizmet vermeleri sağlanmalıdır. Kurumlarda personelin sürekliliği, öğretmenlerin ve yöneticilerin çocuk gelişimi ve eğitimi alanında, okul öncesi eğitim alanında yüksek öğrenim görmüş, çocuk sağlığı, fiziksel, bilişsel, duygusal, sosyal gelişim alanlarında bilgili olması gerekmektedir (Bahar, 1993; Aral vd., 2002; Köksal, 2002).

Bazı araştırmalarda, okul öncesi eğitimin önemi, okul öncesi eğitim kurumlarında çalışan personel, okul öncesi eğitim kurumlarında çalışan eğitimcilerin ebeveynlerden beklentileri, eğitim programları, okul öncesi eğitim kurumlarında açık hava oyun alanları gibi konular üzerinde çalışılmıştır (Kalemci 1998, Köksal vd 2000, Turla vd 2001, Çaltık 2004). Ebeveynlerin okul öncesi eğitim kurumu seçerken öğretmen, kurumun iş yeri ya da eve yakın olması, kurumun açık olduğu saatler, çocukların mutlu olup olmadıkları konularına dikkat ettikleri yapılan bazı araştırmalarla ortaya çıkarılmıştır (Howes ve Olenick 1986, Farquhar 1991). Ayrıca Köksal (2002) tarafından yapılan bir araştırmada, üç-altı yaş çocukları olan anne-babaların okul öncesi eğitim kurumu seçimlerini etkileyen etmenler incelenmiş ve araştırmacının sonucunda annenin çalışma durumunun, sosyo-ekonomik düzeyin, okul türünün, çocuğun yaşının okul öncesi eğitim kurumu seçimi üzerinde anlamlı bir farklılığa neden olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Ebeveynlerin çocuklarını gönderecekleri okul öncesi eğitim kurumlarını seçerken dikkatli olmalarının önemli olduğu kabul edilmesine rağmen anne ve babaların okul öncesi eğitim kurumları seçimlerini belirlemeye yönelik çalışmaların yetersiz olduğu dikkati çekmektedir. Oysa, çocukların okul öncesi eğitim kurumundan etkili bir şekilde yararlanmalarında seçilen kurumun özellikleri oldukça önemlidir. Bu nedenlerden dolayı, bu araştırmada anne-babaların okul öncesi eğitim kurumu seçimlerini belirlemek; okul öncesi eğitim kurumu seçimi üzerinde anne-baba olma durumunun ve kurum bulma şeklinin, anne-baba öğrenim düzeyinin farklılığa neden olup olmadığını saptamak amaçlanmıştır.

YÖNTEM

Araştırmanın çalışma grubunu, Ankara'da Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı anaokullarına çocukları devam eden toplam 150 ebeveyn (99 anne, 51 baba) oluşturmaktadır.

Araştırmada veri toplama aracı olarak araştırmacılar tarafından hazırlanan Genel Bilgi Formu ve Köksal (2002) tarafından geliştirilen Okul Öncesi Eğitim Kurumu Seçimi Değerlendirme Formu kullanılmıştır. Okul Öncesi Eğitim Kurumu Seçimi Değerlendirme Formu fiziksel koşullar, eğitsel ortamlar, açık hava oyun alanları, personel ve program olmak üzere beş alt bölümden oluşmaktadır. Anket formunda, "fiziksel koşullar" ile ilgili on bir, "eğitsel ortamları" ile ilgili yedi, "açık hava oyun alanları" ile ilgili beş, "personel" ile ilgili altı, "program" ile ilgili on üç olmak üzere toplam kırk iki adet soru yer almaktadır. Tüm maddelerin faktörlerindeki toplam korelasyonların .30'dan yüksek olduğu belirlenmiştir. Faktörlerin alfa güvenirlik katsayısı fiziksel koşulları için .81, eğitsel ortamlar için .71, açık hava oyun alanı için .88, personel için .79, program için .85 olarak hesaplanmıştır.

Analizler, toplam yüz elli ebeveynin Okul Öncesi Eğitim Kurumu Seçimi Değerlendirme Formu'ndan aldıkları puanlar ve Genel Bilgi Formu'ndan elde edilen veriler üzerinde SPSS (Statistical Package for Social Sciences) istatistik programı kullanılarak yapılmıştır. Okul Öncesi Eğitim Kurumu Seçimi Değerlendirme Formu alt boyutlarına ilişkin puan ortalamaları üzerinde anne-baba olma durumuna ve baba öğrenim düzeyine göre anlamlı bir farklılık olup olmadığını belirlemek amacıyla ilişkisiz örneklem için t-testi; anne öğrenim düzeyine, kurum bulma şekline göre bir farklılık olup olmadığını saptamak amacıyla tek faktörlü ANOVA kullanılmıştır. Önemli çıkan sonuçlarda farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacı ile Tukey Testi yapılmıştır. İlişkisiz örneklem için t-testi iki ilişkisiz örneklem ortalamaları arasındaki farkın anlamlı olup olmadığını test etmek için kullanılmaktadır. İlişkisiz örneklem için tek faktörlü ANOVA, ilişkisiz ikiden daha çok örneklem ortalamaları arasındaki farkın anlamlı olup olmadığını test etmek için kullanılmaktadır (Büyüköztürk 2005).

BULGULAR

Anne-babaların okul öncesi eğitim kurumları seçimlerini belirlemek ve bazı değişkenlerin etkisini saptamak için yapılan bu araştırmanın sonuçları aşağıda tablolar halinde verilmiştir.

Tablo 1 Araştırmaya dahil edilen ebeveynlerin anne-baba olma durumuna göre Okul Öncesi Eğitim Kurumu Seçimi Değerlendirme Formu'ndan aldıkları puanlara ilişkin ortalamaları, standart sapmaları ve t-testi sonuçları

OKUL ÖNCESİ EĞİTİM KURUMU SEÇİMİ	ANNE-BABA OLMA DURUMU	N	\bar{X}	S	sd	t	p
Fiziksel Koşullar	Anne Baba	99 51	4.19 4.42	.67 .66	148	2.06	.041
Eğitsel Ortamlar	Anne Baba	99 51	4.14 4.26	.69 .74	148	.93	.352
Açık Hava Oyun Alanları	Anne Baba	99 51	4.06 4.32	.75 .63	148	2.17	.031
Personel	Anne Baba	99 51	4.26 4.37	.66 .69	148	.98	.328
Program	Anne Baba	99 51	4.18 4.33	.58 .64	148	1.37	.171

Tablo'da görüldüğü gibi, anne-baba olma durumuna göre annelerin Okul Öncesi Eğitim Kurumu Seçimi Değerlendirme Formu alt boyutlarına ait puan ortalamalarının fiziksel koşullar için \bar{X} =4.19, açık hava oyun alanları için \bar{X} =4.06, program için \bar{X} =4.18 olduğu belirlenmiştir. Babaların Okul Öncesi Eğitim Kurumu Seçimi Değerlendirme Formu alt boyutlarından aldıkları puan ortalamalarının fiziksel koşullar için \bar{X} =4.42, açık hava oyun alanları için \bar{X} =4.32, program için \bar{X} =4.33 olduğu gözlenmektedir.

Anne-baba olma durumunun ebeveynlerin Okul Öncesi Eğitim Kurumu Seçimi Değerlendirme Formu'na ilişkin fiziksel koşullar [t(148)=2.06, p<.05] ve açık hava oyun alanları [t(148)=2.17, p<.05] alt boyutları üzerinde anlamlı bir farklılığa neden olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ebeveynlerin okul öncesi eğitim kurumu seçimlerine ait eğitsel ortamlar [t(148)=.93, p>.05], personel [t(148)=.98, p>.05] ve program [t(148)=1.37, p>.05] alt boyutları anne-baba olma durumuna göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir.

Anne-baba olma durumunun, fiziksel koşullar ve açık hava oyun alanları alt boyutlarından alınan puan ortalamaları üzerinde farklılık yarattığı ve bu farklılığın babalar lehine olduğu dikkati çekmektedir. Babalar annelere oranla okul öncesi eğitim kurumu seçerken fiziksel koşullar ve okulun açık hava oyun alanlarına daha çok dikkat etmektedirler. Okul öncesi dönemde olan çocukların önemli gereksinimlerinden birisi hareket etmedir. Aynı zamanda oyunun bu dönemde olan çocuklar için ayrı bir önemi vardır. Babalar çocuklarının rahatlıkla hareket edebilecekleri ve oyun oynayabilecekleri açık ve kapalı alanlara çok önem veriyor olabilirler. Okul Öncesi Eğitim Kurumu Seçimi eğitsel ortamlar, personel ve program alt boyutlarından alınan puanlar açısından anne-babalar arasında farklılığın olmaması, yani anne-babaların bu konularda benzer özeni göstermeleri, ortak tutum içinde olmaları sevindiricidir.

Tablo 2 Araştırmaya dahil edilen annelerin öğrenim düzeyine göre Okul Öncesi Eğitim Kurumu Seçimi Değerlendirme Formu'ndan aldıkları puanlara ilişkin ortalamaları ve standart sapmaları

ANNE ÖĞRENİM DÜZEYİ	OKUL ÖNCESİ EĞİTİM KURUMU SEÇİMİ					
	N	Fiziksel Koşullar $\bar{X} \pm S$	Eğitsel Ortamlar $\bar{X} \pm S$	Açık Hava Oyun Alanları $\bar{X} \pm S$	Personel $\bar{X} \pm S$	Program $\bar{X} \pm S$
İlköğretim mezunu	13	4.01 ± 1.03	3.77 ± 1.02	3.84 ± 1.00	4.11 ± .67	4.03 ± .56
Lise mezunu	40	3.98 ± .68	4.00 ± .65	3.96 ± .72	4.08 ± .67	4.10 ± .69
Üniversite mezunu	46	4.41 ± .46	4.37 ± .52	4.21 ± .69	4.45 ± .60	4.29 ± .46

Tablo 2 incelendiğinde, üniversite mezunu olan annelerin Okul Öncesi Eğitim Kurumu Seçimi Değerlendirme Formu'nun fiziksel koşullar (\bar{X} =4.41), eğitsel ortamlar (\bar{X} =4.37), açık hava oyun alanları (\bar{X} =4.21), personel (\bar{X} =4.45), ve program (\bar{X} =4.29) alt boyutlarına ilişkin ortalama puanlarının; lise mezunu olan annelerin fiziksel koşullar (\bar{X} =3.98), eğitsel ortamlar (\bar{X} =4.00), açık hava oyun alanları (\bar{X} =3.96), personel (\bar{X} =4.08) ve program (\bar{X} =4.10) alt boyutlarına ilişkin puan ortalamalarından yüksek olduğu görülmektedir.

Tablo 3 Araştırmaya dahil edilen annelerin öğrenim düzeyine göre Okul Öncesi Eğitim Kurumu Seçimi Değerlendirme Formu'ndan aldıkları puanlara ilişkin ANOVA sonuçları

OKUL ÖNCESİ EĞİTİM KURUMU SEÇİMİ	ANNE ÖĞRENİM DÜZEYİ					
FİZİKSEL KOŞULLAR ANOVA SONUÇLARI	KT	Sd	KO	F	p	Anlamli fark
Gruplararası	4.432	2	2.216	5.211	.007	1-2, 1-3, 2-3
Gruplarıçi	40.823	96	.425			
TOPLAM	45.255	98				
EĞİTSEL ORTAMLAR ANOVA SONUÇLARI	KT	Sd	KO	F	p	Anlamli fark
Gruplararası	5.164	2	2.582	5.953	.004	1-2, 1-3, 2-3
Gruplarıçi	41.639	96	.434			
TOPLAM	46.803	98				
AÇIK HAVA OYN. ALN. ANOVA SONUÇLARI	KT	Sd	KO	F	p	
Gruplararası	2.009	2	1.005	1.780	.174	
Gruplarıçi	54.189	96	.564			
TOPLAM	56.198	98				
PERSONEL ANOVA SONUÇLARI	KT	Sd	KO	F	p	Anlamli fark
Gruplararası	3.310	2	1.655	3.992	.022	1-2, 1-3, 2-3
Gruplarıçi	39.799	96	.415			
TOPLAM	43.110	98				
PROGRAM ANOVA SONUÇLARI	KT	Sd	KO	F	p	
Gruplararası	1.099	2	.549	1.631	.201	
Gruplarıçi	32.343	96	.337			
TOPLAM	33.442	98				

Annelerin öğrenim düzeyinin Okul Öncesi Eğitim Kurumu Seçimi Değerlendirme Formu'na ilişkin fiziksel koşullar [$F(2-96)=5.21$, $p<.01$], eğitsel ortamlar [$F(2-96)=5.95$, $p<.01$] ve personel [$F(2-96)=3.99$, $p<.05$] alt boyutlarından aldıkları puanlar üzerinde anlamlı bir farklılığa neden olduğu Tablo 3'te görülmektedir. Anlamlı farkın, ilköğretim, lise ve üniversite mezunu olan anneler arasında olduğu yapılan ANOVA sonucunda belirlenmiştir. Fiziksel koşullar, eğitsel ortamlar ve personel alt boyutlarında üniversite mezunu olan annelerin daha yüksek puan aldıkları saptanmıştır. Annelerin Okul Öncesi Eğitim Kurumu Seçimi Değerlendirme Formu'na ait açık hava oyun

alanları [F(2-96)=1.78, p>.05] ve program [F(2-96)=1.63, p>.05] alt boyutlarından aldıkları puanlar öğrenim düzeylerine göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir.

Üniversite mezunu olan anneler, lise ve ilköğretim mezunu olan annelere göre okul öncesi eğitim kurumunun fiziksel koşullarına, eğitsel ortamlarına ve personeline daha çok önem vermektedirler.

Köksal (2002) da, anaokulu ve anasınıfına devam eden üç-altı yaş çocuklarının anne-babalarının okul öncesi eğitim kurumu seçimlerini etkileyen etmenler konulu çalışmasında, anne öğrenim düzeyinin annelerin okul öncesi eğitim kurumu seçimleri üzerinde anlamlı bir farklılığa neden olduğunu saptamıştır.

Tablo 4 Araştırmaya dahil edilen babaların öğrenim düzeyine göre Okul Öncesi Eğitim Kurumu Seçimi Değerlendirme Formu'ndan aldıkları puanlara ilişkin ortalamaları, standart sapmaları ve t-testi sonuçları

OKUL ÖNCESİ EĞİTİM KURUMU SEÇİMİ	BABA ÖĞRENİM DÜZEYİ	N	\bar{X}	S	sd	t	p
Fiziksel Koşullar	Lise mezunu	28	4.35	.78	49	.93	.353
	Üniversite mezunu	23	4.52	.46			
Eğitsel Ortamlar	Lise mezunu	28	4.21	.88	49	.58	.561
	Üniversite mezunu	23	4.32	.55			
Açık Hava Oyun Alanları	Lise mezunu	28	4.29	.76	49	.36	.715
	Üniversite mezunu	23	4.35	.46			
Personel	Lise mezunu	28	4.25	.81	49	1.50	.140
	Üniversite mezunu	23	4.53	.47			
Program	Lise mezunu	28	4.27	.75	49	.78	.439
	Üniversite mezunu	23	4.40	.48			

Üniversite mezunu olan babaların puan ortalamaları incelendiğinde, Okul Öncesi Eğitim Kurumu Seçimi Değerlendirme Formu'nun fiziksel koşullar için (\bar{X} =4.52), eğitsel ortamlar için (\bar{X} =4.32), açık hava oyun alanları için (\bar{X} =4.35), personel için (\bar{X} =4.53) ve program için (\bar{X} =4.40) olduğu görülmektedir.

Babaların öğrenim düzeyinin Okul Öncesi Eğitim Kurumu Seçimi Değerlendirme Formu'na ilişkin fiziksel koşullar [t(49)=.93, p>.05], eğitsel ortamlar [t(49)=.58, p>.05], açık hava oyun alanları [t(49)=.36, p>.05], personel [t(49)=1.50, p>.05] ve program [t(49)=.78, p>.05] alt boyutları üzerinde anlamlı bir farklılığa neden olmadığı saptanmıştır.

Lise ve üniversite mezunu olan babaların kurum seçiminde fiziksel koşullar, eğitsel ortamlar, açık hava oyun alanları, personel ve program alt boyutlarından birbirlerine çok yakın oldukları dikkati çekmektedir.

Tablo 5 Araştırmaya dahil edilen ebeveynlerin kurum bulma şekline göre Okul Öncesi Eğitim Kurumu Seçimi Değerlendirme Formu'ndan aldıkları puanlara ilişkin ortalamaları ve standart sapmaları

EBEVEYNLERİN KURUMU BULMA ŞEKLİ	N	OKUL ÖNCESİ EĞİTİM KURUMU SEÇİMİ				
		Fiziksel Koşullar $\bar{X} \pm S$	Eğitsel Ortamlar $\bar{X} \pm S$	Açık Hava Oyun Alanları $\bar{X} \pm S$	Personel $\bar{X} \pm S$	Program $\bar{X} \pm S$
Tesadüfen	16	4.03 ± .56	3.75 ± .65	4.09 ± .47	4.04 ± .64	4.01 ± .52
Çalıştığı kuruma bağlı olma	28	4.29 ± .55	4.27 ± .51	4.25 ± .48	4.24 ± .46	4.24 ± .48
Tavsiye	80	4.31 ± .72	4.30 ± .68	4.16 ± .81	4.33 ± .72	4.23 ± .61
İlan ve broşür	13	4.57 ± .47	4.34 ± .52	4.24 ± .57	4.66 ± .41	4.62 ± .36
Diğer	13	3.92 ± .79	3.64 ± 1.03	3.81 ± .96	4.17 ± .85	4.06 ± .90

Tablo 5'te ebeveynlerin kurum bulma şekline göre Okul Öncesi Eğitim Kurumu Seçimi Değerlendirme Formu'ndan aldıkları puanlara ilişkin ortalamaları ve standart sapmaları verilmiştir. Tablo incelendiğinde, ebeveynlerin kurum bulma şeklinde fiziksel koşullar (\bar{X} =4.57), eğitsel ortamlar (\bar{X} =4.34), personel (\bar{X} =4.66) ve program (\bar{X} =4.62) alt boyutlarından en yüksek puanı ilanlar aracılığıyla kurumu bulduklarını söyleyen ebeveynlerin oluşturduğu görülmektedir.

Tablo 6 Araştırmaya dahil edilen ebeveynlerin kurum bulma şekline göre Okul Öncesi Eğitim Kurumu Seçimi Değerlendirme Formu'ndan aldıkları puanlara ilişkin ANOVA sonuçları

OKUL ÖNCESİ EĞİTİM KURUMU SEÇİMİ	KURUM BULMA ŞEKLİ					
FİZİKSEL KOŞULLAR ANOVA SONUÇLARI	KT	Sd	KO	F	p	
Gruplararası	3.909	4	.977	2.176	.075	
Gruplarıçi	65.115	145	.449			
TOPLAM	69.024	149				
EĞİTSEL ORTAMLAR ANOVA SONUÇLARI	KT	Sd	KO	F	p	Anlamli fark
Gruplararası	8.419	4	2.105	4.559	.002	1-2, 1-3, 1-4
Gruplarıçi	66.943	145	.462			1-5, 2-3, 2-4
TOPLAM	75.362	149				2-5, 3-4, 3-5 4-5
AÇIK HAVA OYN. ALN. ANOVA SONUÇLARI	KT	Sd	KO	F	p	
Gruplararası	1.972	4	.493	.930	.448	
Gruplarıçi	76.835	145	.530			
TOPLAM	78.807	149				
PERSONEL ANOVA SONUÇLARI	KT	Sd	KO	F	p	
Gruplararası	3.092	4	.773	1.742	.144	
Gruplarıçi	64.328	145	.444			
TOPLAM	67.421	149				
PROGRAM ANOVA SONUÇLARI	KT	Sd	KO	F	p	
Gruplararası	3.057	4	.764	2.131	.080	
Gruplarıçi	52.003	145	.359			
TOPLAM	55.059	149				

Ebeveynlerin Okul Öncesi Eğitim Kurumu Seçimi Değerlendirme Formu'nun fiziksel koşullar [$F(2-145)=2.18$, $p>.05$], açık hava oyun alanları [$F(2-145)=.93$, $p>.05$], personel [$F(2-145)=1.74$, $p>.05$] ve program [$F(2-$

145)=2.13, $p>.05$] alt boyutlarından aldıkları puanların kurum bulma şekline göre bir farklılık göstermediği saptanmıştır (Tablo 5). Buna karşılık, kurum bulma şeklinin eğitsel ortamlar [$F(2-145)=4.56$, $p<.01$] alt boyutu üzerinde istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılığa neden olduğu belirlenmiştir. Yapılan Tukey Testi sonucunda, tüm gruplar arasında farklılığın önemli olduğu belirlenmiştir. İlan aracılığıyla kurumu bulan ebeveynlerin puanlarının en yüksek olduğu, bunu sırasıyla tavsiye üzerine kurum bulan ebeveynlerin, çalıştığı kuruma bağlı okul öncesi eğitim kurumu olduğu için kurum tercihi yapan ebeveynlerin izlediği görülmektedir. Tavsiye üzerine okul öncesi eğitim kurumu bulan ebeveynlerin ortalamalarının ise düşük olduğu dikkati çekmektedir.

Anne-babalar için çok değerli olan çocuklarını tesadüfen buldukları bir okul öncesi eğitim kurumuna vermeleri doğal olarak çok da mümkün görünmemektedir. Bunun yerine okul hakkında bilgilendikleri tavsiyeler ya da ilanlardan etkilenmektedirler. Ebeveynlerin tercihlerinde çalıştıkları işyerlerinde okul öncesi eğitim kurumunun olması da etkili olabilmektedir. Bu etkinin nedenleri arasında işyerlerinin kendi kurum personelinin çocuklarına daha uygun ücret belirlemeleri, çalışılan yer ile çocuğun gittiği okul öncesi eğitim kurumunun yakın olması sayılabilir. Bunların yanı sıra ebeveynler çalıştıkları işyerine bağlı olan bir okul öncesi eğitim kurumuna daha çok güven duyuyor olabilirler.

ÖNERİLER

Anne-babalara okul öncesi eğitimin önemi, okul öncesi eğitim kurumu seçiminde dikkat edilecek konular hakkında okul öncesi eğitim kurumları, Milli Eğitim Bakanlığı, üniversiteler, gönüllü kuruluşlar seminerler düzenleyebilirler. Anne-baba eğitimi düzenleyen kurumlarda eğitim kapsamına okul öncesi eğitim kurumu seçimi konusu dahil edilerek anne-babalara yönelik bilgilendirme çalışmaları yapılabilir. Bu konularda çalışırken farklı mesleklerden olan uzmanların işbirliği içinde olmaları önemlidir. Bu nedenle çocuk gelişimi ve eğitimi uzmanları, okul öncesi eğitimcileri, sosyal hizmet uzmanları birlikte çalışabilir.

Bundan sonra yapılacak araştırmalar için bazı önerilerde bulunulabilir. Anne-babaların okul öncesi eğitim kurumu seçimlerini etkileyen etmenler daha büyük bir örneklem üzerinde araştırılabilir. Farklı okul öncesi eğitim kurumlarına çocukları devam eden anne-babaların seçimlerini kurum türünün etkileyip etkilemediğine bakılabilir. Bu araştırma, üç-altı yaş grubu çocukların anne-babaları ile yürütülmüştür. Farklı araştırmalarda sıfır-üç yaş grubu çocukların anne-babaları ile de benzer çalışmalar planlanabilir.

KAYNAKLAR

- Aral, N., Kandır, A. ve Can-Yaşar, M. 2002. Öğretmen Rehber Kitabı, Okul Öncesi Eğitim ve Okul Öncesi Eğitim Programı (36-72 Aylık Çocuklar İçin). II. Baskı, Ya-Pa Yayınları, 184 s., İstanbul
- Bahar, M. 1993. Okul Öncesi Eğitim Kurumlarında Yönetim. 9. Ya-Pa Okul Öncesi Eğitimi ve Yaygınlaştırılması Semineri, s:373-375, Ankara.
- Büyükkaragöz, S. 1993. Ana Babalarla Öğretmenlerin Okul Öncesi Eğitim Programı Hakkındaki Görüşleri. 9. Ya-Pa Okul Öncesi Eğitimi ve Yaygınlaştırılması Semineri, s:66-76, Ankara.
- Büyüköztürk, Ş. 2005. Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı. Pegem A Yayıncılık, 5. Baskı, 201 s., Ankara.
- Çaltık, İ. 2004. Milli Eğitim Bakanlığı'na Bağlı Anaokulu ve Anasınıflarında Görev Yapan Öğretmenlerin Uygulanan Okul Öncesi Eğitim Programına ve Programın Kullanımına İlişkin Görüşlerin İncelenmesi. Gazi Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi (yayımlanmamış), Ankara.
- Demiriz, S., Karadağ, A. ve Ulutaş, İ. 2003. Okul Öncesi Eğitim Kurumlarında Eğitim Ortamı ve Donanımı. Anı Yayıncılık, 120 s., Ankara.
- Erk, T. ve Tanju, S. 1987. Nasıl Bir Yuva İstersiniz? Pembe Bağcık, (1); 26-28, İstanbul.

- Farquhar, S. E. 1991. Parents as Discerning Consumers at Three Types of Early Childhood Centers. NZARE National Conference. ED: 341503.
- Genç, Ş. 1987. Okul Öncesi Eğitim Kurumlarında Eğitim Programları. Ya-Pa 5. Okul Öncesi Eğitimi ve Yaygınlaştırılması Semineri, s:13-28, Antalya.
- Gülender, S. 1993. Velilerin Okul Öncesi Kurumlarından, Kurumların Velilerden Beklentileri. 9. Ya-Pa Okul Öncesi Yaygınlaştırılması Semineri, s:317-320, Ankara.
- Henniger, M. L. 1994. Planning for Outdoor Play. Young Children. 49 (4); 10-15.
- Hohman, C. A. 1992. How to Choose Family Day Care. Children Today, (21); 27-28.
- Howes, C. and Olenick, M. 1986. Family and Child Care Influences on Toddlers Compliance. Child Development, 57; 202-216.
- Kalemci, F. 1998. Okul Öncesi Eğitim Kurumlarının Çevre Düzenlemesi ve Çalışan Eğitimci Personelin Nitelikleri Yönünden İncelenmesi. Aydoğdu Ofset, Ankara.
- Koç, G. 1996 Anne Babaların Okul Öncesi Eğitim Kurumu Seçimini Etkileyen Etmenler. Gazi Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi (yayımlanmamış), Ankara.
- Köksal, A., Aral, N. ve Aktaş, Y. 2000. Ankara'da Bulunan Özel Okul Öncesi Eğitim Kurumlarında Çalışan Yöneticiler ve Öğretmenlerin Ebeveynlerden Beklentilerinin İncelenmesi. Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Dergisi, 1 (2); 92-101.
- Köksal, İ. 2002. Anaokulu ve Anasınıfına Devam Eden 3-6 Yaş Çocuklarının Anne-Babalarının okul öncesi Eğitim Kurumu Seçimini Etkileyen Etmenler. Gazi Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi (yayımlanmamış), Ankara.
- Küşin, İ. 1991. Okul Öncesinde Aile ve Okul İşbirliği. Ya-Pa 7. Okul Öncesi Eğitimi ve Yaygınlaştırılması Semineri, s:74-77, Eskişehir.
- Metin, N., Arı, M., Güneysu, S., Dikmen, B., Atik, B., Aydın, Ç., Üstün, E. ve Uysul, N. 1993. Ana-Babaların Anaokulundan Beklentileri. 9. Ya-Pa Okul Öncesi Eğitimi Yaygınlaştırılması Semineri, Ya-PA Yayınları, s:96-106, Ankara.
- Oktay, A. 1987. Okul, Öğretmen ve Aile Açısından Okul Öncesi Eğitimin Temel Nitelikleri, Pembe Bağcık (3); 10-13.
- Oktay, A., Gürkan, T., Zembat, R. ve Polat-Unutkan, Ö. 2003. Okul Öncesi Eğitim Programı Uygulama Rehberi, Ne Yapıyorum? Neden Yapıyorum? Nasıl Yapmalıyım?. YA-Pa Yayınları, 184 s. İstanbul.
- Turla, A., Şahin, F. T. ve Avcı, N. 2001. Okul Öncesi Öğretmenlerinin Fiziksel Şartlar, Program, Yöntem, Teknik, Sınıf ve Davranış Yöntemi Sorunlarının Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi. Milli Eğitim Dergisi, sayı: 151, http://yayim.meb.gov.tr/yayimler/151/turla_sahin_avci.
- Wortham, S. C. 2002. Early Childhood Curriculum, Developmental Bases for Learning and Teaching. 3th Edition, Upper Saddle River, New Jersey Columbus, Ohio.
- Yılmaz, G. 1994. Okul Öncesi Eğitim Yapıları. Yıldız Teknik Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi (yayımlanmamış), İstanbul.
- Zembat, R. 1999. Okul Öncesi Eğitimde Program. Marmara Üniversitesi Anaokulu/Anasınıfı Öğretmeni El Kitabı, Okul Öncesi Eğitimde Temel Konular, (ed.: Rengin Zembat), Turan Ofset, 1. Basım, s. 49-71, İstanbul.